

DECYZJA KOMISJI

z dnia 7 maja 2004 r.

w sprawie programu pomocy przyznanego przez Hiszpanię na rzecz producentów oliwy z wyłoczyn z oliwek – Pomoc państwa C21/02 (ex NN 14/02)

(notyfikowana jako dokument nr C(2004) 1635)

(Jedynie tekst w języku hiszpańskim jest autentyczny)

(2005/350/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 88 ust. 2 akapit pierwszy,

umożliwiając zainteresowanym stronom przedstawienie uwag zgodnie z wymienionym artykułem⁽¹⁾ oraz uwzględniając te uwagi,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. POSTĘPOWANIE

- (1) W piśmie z dnia 14 grudnia 2001 r. Komisja zwróciła się do władz Hiszpanii z prośbą o informacje w sprawie programu pomocy przyznanego producentom oliwy z wyłoczyn z oliwek.
- (2) W piśmie z dnia 4 stycznia 2002 r. władze Hiszpanii zgłosiły Komisji program pomocy przyznany producentom oliwy z wyłoczyn z oliwek, opisany w decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 Traktatu.
- (3) W związku z tym, że program pomocy został już przyjęty, przeniesiono go do rejestru pomocy nienotyfikowanych (pomoc nr NN 14/02).
- (4) W piśmie z dnia 12 marca 2002 r. Komisja poinformowała Hiszpanię o swojej decyzji dotyczącej rozpoczęcia postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 Traktatu w odniesieniu do przedmiotowego programu pomocy.
- (5) Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*⁽²⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag dotyczących przedmiotowych środków.

(6) W piśmie z dnia 15 kwietnia 2002 r. Hiszpania przedstawiła wiele uwag. W piśmie z dnia 2 kwietnia 2004 r. Hiszpania przekazała informacje uzupełniające.

(7) Zainteresowane strony nie przedstawiły Komisji uwag w tej kwestii.

II. SZCZEGÓŁOWY OPIS POMOCY

- (8) Nazwa programu: program pomocy dla producentów oliwy z wyłoczyn z oliwek.
- (9) Budżet: według szacunków wynosi maksymalnie 1 202 024,21 EUR.
- (10) Okres trwania: jeden rok.
- (11) Beneficjenci: tłocznie, rafinerie oraz rozlewnie oliwy z wyłoczyn z oliwek.
- (12) Cel środków: sfinansowanie dostosowywania procesów produkcji oliwy do nowych norm przewidzianych w zarządzeniu Ministerio de la Presidencia (Urzędu Premiera) z dnia 25 lipca 2001 r., ustanawiających limity zawartości określonych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w oliwie z wyłoczyn z oliwek⁽³⁾, oraz zagwarantowanie normalnego funkcjonowania olejarni w trakcie roku gospodarczego 2001/2002.
- (13) Możliwe skutki przyznania środków: naruszenie zasad konkurencji poprzez faworyzowanie niektórych producentów oliwy z wyłoczyn oraz naruszenie przepisów odpowiedniej organizacji wspólnego rynku.
- (14) Intensywność pomocy, koszty kwalifikujące się do pomocy, kumulacja: obniżenie wysokości oprocentowania pożyczek oraz obniżenie kwoty poręczenia pożyczek. Kwoty pożyczek różnią się w zależności od beneficjentów.

⁽¹⁾ Dz.U. C 93 z 18.4.2002, str. 2.

⁽²⁾ Patrz: przypis 1.

⁽³⁾ *Boletín Oficial del Estado* nr 178 z 26.7.2001, str. 27397.

- (15) Poniżej zostały opisane powody wszczęcia postępowania.
- (16) W zarządzeniu Ministerstwa Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności z dnia 14 listopada 2001 r. ustanawiającym strategię pomocy dla tłoczni, rafinerii oraz rozlewni oliwy z wyłoczyn z oliwek⁽⁴⁾, przewidziano pożyczki w wysokości maksymalnie 5 mld ESP (30,05 mln EUR) oraz obniżenie wysokości odsetek ze strony Ministerstwa Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności (dalej nazywanego „MRRŻ”), które może również ustanowić obniżenie kwoty poręczenia wspomnianych pożyczek.
- (17) Pożyczki są przeznaczone na sfinansowanie dostosowywania procesów produkcyjnych do nowych norm przewidzianych w zarządzeniu Urzędu Premiera z dnia 25 lipca 2001 r. oraz na zagwarantowanie normalnego funkcjonowania olejarni w roku gospodarczym 2001/2002.
- (18) Maksymalne jednostkowe wielkości kwoty pożyczek przypadające na beneficjenta są przedstawione w zobowiązaniach MRRŻ za pośrednictwem Agencia para el Aceite de Oliva (Agencji ds. Oliwy z Oliwek). W tym celu zostaną uwzględnione: zatwierdzona wielkość zapasów oliwy w każdej fazie procesu produkcji u każdego producenta w dniu 3 lipca 2001 r., ilość oliwy przekazanej do zakładów butelkowania przeznaczonej do handlu od wymienionej daty aż do wejścia w życie zarządzenia MRRŻ z dnia 14 listopada 2001 r., a także maksymalna cena 125 ESP (0,761266 EUR) za kilogram produktu.
- (19) Beneficjenci pomocy powinni dostosować lub zacząć dostosowywać procesy produkcyjne do nowych specyfikacji przed upływem terminu płatności pierwszej raty pożyczki, a wielkość produkcji w roku gospodarczym 2001/2002 powinna być podobna jak w trzech poprzednich latach gospodarczych.
- (20) Maksymalna wysokość pożyczek dla różnych sektorów wynosi:
- dla tłoczni: 22 537 953,91 EUR,
  - dla rafinerii: 4 507 590,78 EUR,
  - dla rozlewni: 3 005 060,52 EUR.
- (21) Instituto de Crédito Oficial (ICO) (Instytucja Kredytu Publicznego) za pośrednictwem instytucji finansowych oferuje system pożyczek na następujących warunkach:
- czas trwania pożyczek wynosi jeden rok,
  - stopą oprocentowania jest stopa bazowa ICO przyznawana operacjom na jeden rok, obowiązująca od momentu przyznania pożyczek,
  - marża zysku instytucji finansowych pozostaje na poziomie 0,75 %,
  - ryzyko pożyczek ponoszą instytucje finansowe,
  - obniżka przyznana przez MRRŻ to 3 %; beneficjenci są zobowiązani zapłacić oprocentowanie minimalne w wysokości 1,5 %.
- (22) MRRŻ może również przyznać obniżkę kwoty poręczenia udzielanego przez Sociedad Estatal de Caución Agraria (Krajowe Towarzystwo Gwarancji Rolniczych), gdy jest to niezbędne do uzyskania pożyczek. Suma obniżki kwoty poręczenia jest przeznaczona na opłacenie kosztów zarządzania w wielkości nieprzekraczającej 1 % salda zadłużenia poręczonej pożyczki.
- (23) Wszczynając postępowanie, Komisja uwzględniła, co następuje:
- (24) Obniżenie kwot oprocentowania pożyczek stanowi pomoc przyznaną przez państwo przedsiębiorstwom zajmującym się tłoczeniem, rafinacją i rozlewaniem oliwy z wyłoczyn z oliwek. Ponadto niektórzy producenci mogą skorzystać z innej formy pomocy przyznanej przez państwo, polegającej na obniżeniu części kosztów zarządzania poręczeniami przyznanymi pożyczek.
- (25) Przewiduje się, że pożyczki zostaną przeznaczone częściowo na sfinansowanie dostosowywania procesów produkcyjnych do nowych norm i specyfikacji przewidzianych w zarządzeniu Urzędu Premiera z dnia 25 lipca 2001 r. Wysokość obniżek dla pożyczek oraz wielkość pomocy nie są jednak związane z kosztami dostosowywania procesów produkcyjnych. W rezultacie maksymalna wartość jednostkowa pożyczek przypadających na beneficjenta jest ustalona w zobowiązaniach wydanych przez MRRŻ za pośrednictwem Agencji ds. Oliwy z Oliwek, ustalonych na podstawie zatwierdzonej wielkości zapasów oliwy z oliwek na wszystkich etapach procesu produkcji u wszystkich producentów dnia 3 lipca 2001 r. oraz ilości oliwy przekazanej do zakładów butelkowania, przeznaczonej do dystrybucji handlowej. Komisja nie dysponowała na tym etapie informacjami, czy przedmiotowa pomoc dotyczy inwestycji, które są związane z kosztami kwalifikującymi się, wymienionymi w wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Boletín Oficial del Estado nr 278 z 20.11.2001, str. 42443.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 28 z 1.2.2000, str. 2.

- (26) Na podstawie uzyskanych informacji Komisja stwierdziła, że pomoc przewidziana w formie obniżenia wysokości oprocentowania pożyczek i w formie obniżenia części kosztów poręczenia wydaje się być pomocą państwa przeznaczoną na poprawienie sytuacji finansowej producentów, która nie przyczynia się jednak w żaden sposób do rozwoju tego sektora (pkt 3.5 wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym). W związku z tym pomoc, która miała być przyznana, uznano na tym etapie za pomoc operacyjną, niezgodną ze wspólnym rynkiem. Tego typu pomoc nie ma żadnego długotrwałego wpływu na rozwój sektora, a płynące z niej korzyści zanikają, gdy przestaje być udzielana (patrz: orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 8 czerwca 1995 r. w sprawie T-459/93, Siemens SA przeciwko Komisji⁽⁶⁾). Bezpośrednią konsekwencją udzielenia takiej pomocy jest poprawienie możliwości produkcyjnych oraz handlowych podmiotów nią objętych w stosunku do podmiotów niekorzystających z podobnej pomocy (na terytorium danego kraju lub innych Państw Członkowskich).
- (27) Ponadto uznano, że przedmiotowa pomoc udzielana zakładom tłoczącym, rafinującym i rozlewającym oliwę z wyciżczyn z oliwek odnosi się do jednego produktu, tj. oliwy z oliwek, objętego wspólną organizacją rynku zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 136/66/EWG z dnia 22 września 1966 r. w sprawie ustanowienia wspólnej organizacji rynku olejów i tłuszczów⁽⁷⁾, która stanowi wyłączną kompetencję Wspólnoty i na której funkcjonowanie Państwa Członkowskie mają ograniczony wpływ. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości (patrz: m.in. wyrok z dnia 26 czerwca 1979 r. w sprawie 177/78⁽⁸⁾) — *Pigs and Bacon Commission przeciwko McCarran and Company Limited*) stanowi, że wspólne organizacje rynku należy traktować jako systemy pełne i wyczerpujące, a przynależność do nich wyklucza wszelkie kompetencje Państw Członkowskich w zakresie podejmowania działań wymierzonych przeciwko tym organizacjom lub dla nich szkodliwych. W związku z powyższym na tym etapie przedmiotowa pomoc powinna być uznana za naruszającą zasady wspólnej organizacji rynku i w konsekwencji przepisy wspólnotowe.
- (28) Komisja zatem, rozpoczynając postępowanie, uznała analizowaną pomoc za pomoc operacyjną, niezgodną ze wspólnym rynkiem i niespełniającą kryteriów żadnego z wyjątków przewidzianych w art. 87 ust. 3 Traktatu, w związku z czym postanowiła zastosować wobec niej postępowanie przewidziane w art. 88 ust. 2 Traktatu.
- (29) W piśmie z dnia 15 kwietnia 2002 r. Hiszpania przedstawiła następujące argumenty.
- (30) Dnia 3 lipca 2001 r. rząd Hiszpanii za pośrednictwem Ministerstwa Zdrowia i Spraw Konsumentów zdecydował o unieruchomieniu wszystkich partii oliwy z wyciżczyn z oliwek, które w tym dniu znajdowały się na rynku hiszpańskim na różnych etapach procesu produkcji żywności.
- (31) Decyzja o unieruchomieniu i zakazie sprzedaży oliwy z oliwek była spowodowana wyłącznie ochroną interesów konsumentów, ponieważ kontrole jakości przeprowadzone w poprzednich dniach przez różne instytucje w celu zbadania, czy oliwa spełnia wymagania sanitarne, wykazały, że co najmniej jedna partia oliwy z wyciżczyn z oliwek znajdująca się na rynku zawierała określone związki z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w ilości mogącej stanowić zagrożenie dla konsumentów.
- (32) W związku z tym rząd Hiszpanii za pośrednictwem Urzędu Premiera opublikował zarządzenie z dnia 25 lipca 2001 r. ustanawiające limity zawartości określonych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w oliwie wspomnianego rodzaju, przewidując jednocześnie postępowanie normalizujące procesy produkcji oliwy z wyciżczyn.
- (33) Zapasy oliwy z wyciżczyn objęte tymi postanowieniami oszacowano na 30 000 ton zlokalizowanych w 56 tłoczniach działających w Hiszpanii, dodatkowo 12 000 ton zmagazynowanych w 7 rafineriach i 8 000 ton znajdujących się w 150 funkcjonujących w Hiszpanii przedsiębiorstwach rozlewających oliwę.
- (34) MRRŻ oceniło, że unieruchomienie w trakcie roku gospodarczego 50 000 ton oliwy z oliwek znacznie utrudni funkcjonowanie tego sektora, tym bardziej że oblicza się, iż w związku z tegorocznymi plonami przekraczającymi milion ton, uzyska się nieznacznie ponad 80 000 ton oliwy. Oznacza to, że na początku 2002 r. na rynku może się znaleźć około 130 000 ton oliwy z wyciżczyn mających nikłe szanse na uzyskanie zezwolenia na sprzedaż.
- (35) Zakłady tłoczące oliwę z wyciżczyn w Hiszpanii są zobowiązane do usunięcia z olejarni powstałych przy produkcji oliwy produktów ubocznych, takich jak wyciżczyn i maź oliwkowa, a z powodu sytuacji kryzysowej wątpliwe jest, by tłocznie nadal przekazywały wyciżczyn i maź oliwkową z olejarni do instalacji tłoczących w celu otrzymania oliwy z wyciżczyn. Spowodowałoby to katastrofę ekologiczną na nieokreślonej skali, ponieważ olejarnie nie są przystosowane do nieograniczonego magazynowania produktów ubocznych ani ich odkażania.

III. UWAGI HISZPANII

- (29) W piśmie z dnia 15 kwietnia 2002 r. Hiszpania przedstawiła następujące argumenty.

⁽⁶⁾ Zb.Orz. 1995, str. II-1675.

⁽⁷⁾ Dz.U. 172 z 30.9.1966, str. 3025/66. Rozporządzenie ostatnio zmienione Aktem Przystąpienia z 2003 r.

⁽⁸⁾ Zb.Orz. 1979, str. 2161.

- (36) Zakłady tłoczące oliwę z wycieczyn, wycofując produkty uboczne z olejarni, całkowicie rozwiązują problemy ekologiczne towarzyszące procesowi uzyskiwania oliwy z oliwek. Z tego powodu proces ekstrakcja–refinacja–rozlewanie–dystrybucja oliwy z wycieczyn ma decydujące znaczenie dla aktywności ekonomicznej tego sektora (10 % końcowej produkcji rolnej w Hiszpanii).
- (37) Zatrzymanie procesu produkcji oliwy z oliwek wraz z wynikającym z tego paraliżem całego sektora uniemożliwiłoby sfinansowanie nowego roku gospodarczego, ponieważ zobowiązania zapłaty wynikające z finansowania poprzedniego roku gospodarczego nie mogłyby zostać w całości zrealizowane, co z kolei sprawiłoby, że instytucje finansowe nie byłyby skłonne do sfinansowania nowego roku gospodarczego.
- (38) Rząd chciał się zatem przyczynić do tego, aby poszkodowani, którzy nie osiągnęli zysków z normalnej sprzedaży wskutek ogłoszenia alarmu sanitarnego, mogli podolać płatnościom wynikającym z poprzedniego roku gospodarczego i odzyskać możliwość zaciągnięcia pożyczki w instytucjach finansowych, a także przekształcać procesy produkcyjne, tak by spełniały wszelkie wymogi sanitarne, i odzyskać zaufanie konsumentów.
- (39) Dotyczyło to wyjątkowej sytuacji, powstałej wskutek zawieszenia rynku, a ogłoszonej przez administrację hiszpańską ze względu na bezpieczeństwo żywności, mimo że ani wspólnotowe, ani hiszpańskie prawodawstwo nie określało maksymalnego poziomu zawartości wykrytych substancji. Podjęto działanie łagodzące, które miało niewielkie znaczenie wobec tak wyjątkowej sytuacji jak zawieszenie rynku, mogące mieć ogromne konsekwencje dla całego sektora tłuszczowego w Hiszpanii.
- (40) Przedmiotowa pomoc jest przyznawana pod warunkiem podjęcia przez beneficjentów określonych zobowiązań. Po pierwsze, niezbędne jest rozpoczęcie dostosowywania procesów produkcyjnych, tak by spełniały wymogi nowych przepisów ustawodawstwa hiszpańskiego w zakresie limitów zawartości określonych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w oliwie z wycieczyn z oliwek, wcześniej nieokreślonych ani przez normy wspólnotowe, ani przez normy hiszpańskie. Po drugie, beneficjenci są zobowiązani do utrzymania produkcji w roku gospodarczym 2001/2002 na poziomie podobnym jak w trzech poprzednich latach. W ten sposób gwarantuje się rozwój sektora oliwy z wycieczyn oraz usunięcie szkodliwych odpadów.
- (41) Celem przedmiotowej pomocy nie jest wyłącznie poprawa sytuacji finansowej producentów bez uwzględnienia rozwoju tego sektora. Przedmiotowa pomoc jest zgodna ze wspólnym rynkiem, ponieważ zobowiązuje beneficjentów do podporządkowania się określonym wymogom. Nie jest zatem słuszne stwierdzenie, że pomoc jest przyznawana wyłącznie w zależności od
- ceny, ilości, jednostki produkcji czy jednostki środków produkcji. Najważniejsze, oprócz czynników ilościowych służących do określenia wielkości pożyczki, są wymagania, które obowiązkowo należy spełnić.
- (42) Komunikat Komisji w sprawie pomocy udzielanej przez państwo sektorowi rolniczemu w formie pożyczek krótkoterminowych o obniżonym oprocentowaniu („kredyty na zarządzanie”) ⁽⁹⁾ uznaje, że rolnictwo wspólnotowe znajduje się w sytuacji niekorzystnej w porównaniu z innymi sektorami ze względu na konieczność uzyskiwania pożyczek krótkoterminowych, jak i zdolność ich sfinansowania. Z powodów niezwiązanych wyłącznie z powyższymi trudnościami pożyczek nie powinno się przyznawać, aby udzielać selektywnej pomocy wybranym sektorom czy podmiotom gospodarczym z sektora rolnego. Pomocy państwa w uzyskaniu pożyczek nie powinny być pozbawione, zgodnie z oceną zainteresowanego Państwa Członkowskiego, inne branże czy podmioty gospodarcze, które mają mniejsze trudności z uzyskaniem pożyczek krótkoterminowych.
- (43) Podsumowując, Hiszpania uważa, co następuje:
- chodzi o zdarzenie wyjątkowe, wobec którego może mieć zastosowanie zgodność ustanowiona w art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu,
  - celem pomocy jest złagodzenie konsekwencji zawieszenia rynku z powodu ogłoszenia alarmu sanitarnego; jej celem nie jest zaś stworzenie uprzywilejowanej pozycji jej beneficjentów, a jedynie utrzymanie aktywności produkcyjnej koniecznej do zachowania stabilności ekologicznej procesu produkcji tłuszczów,
  - uzyskanie pomocy wymaga od beneficjentów podjęcia określonych działań, co przyczynia się do rozwoju sektora; z tego powodu może mieć tu zastosowanie art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu,
  - brak pomocy w postaci pożyczek krótkoterminowych uniemożliwiłoby normalny rozwój działalności produkcyjnej związanej z wytwarzaniem oliwy z oliwek, paraliżując ponadto proces produkcji oliwy z oliwek, to zaś spowodowałoby zmianę warunków wymiany i powstanie nieodwracalnych szkód ekologicznych, co jest niezgodne ze wspólnym interesem,
  - poszkodowany sektor, znajdujący się w wyjątkowej sytuacji utraty rynku z powodu braku zaufania konsumentów, stracił również zaufanie banków i utracił zdolność zaciągania kredytów w celu sfinansowania roku gospodarczego, a poza tym potrzebował od administracji państwowej pomocy umożliwiającej potrzebne finansowanie.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 44 z 16.2.1996, str. 2.

- (44) W piśmie z dnia 2 kwietnia 2004 r. Hiszpania przesłała informacje dodatkowe. Zgodnie z tymi informacjami zawieszenie rynku z powodu ogłoszenia alarmu sanitarnego oraz przyjęcie przez władze państwowe nowych przepisów wymogło wycofanie z rynku oliwy z wycłoczyn z oliwek. Oliwę rozpakowano i poddano powtórnej rafinacji, podczas której zostały usunięte wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a następnie ponownie ją rozlano i zaetykietowano przed wprowadzeniem na rynek.
- (45) Wielkość zapasów oliwy z wycłoczyn, których dotyczyły podjęte działania, oceniono na 50 000 ton. W związku z tym, że maksymalny budżet oszacowano na 1 202 024,21 EUR, na tonę przypada pomoc w wysokości 24 EUR. Ponieważ cena tony oliwy z wycłoczyn wynosi 600 EUR, wysokość pomocy odpowiada 4 % ceny oliwy.
- (46) Koszty wycofania, rozpakowania, ponownego przetworzenia i rozlewania oliwy w celach handlowych były znaczne i spowodowały duże straty producentów z tego sektora. Koszty te są dużo wyższe niż wysokość przyznanej pomocy.

IV. OCENA POMOCY

Artykuł 87 ust. 1 Traktatu

- (47) Pomocą państwa dla tłoczni, rafinerii oraz rozlewni oliwy z wycłoczyn jest obniżenie stopy oprocentowania pożyczek. Ponadto niektóre przedsiębiorstwa otrzymują od państwa pomoc w formie obniżenia części kosztów zarządzania gwarancjami przyznanych pożyczek. Wobec tego Komisja uznaje, że przedmiotowe środki stanowią pomoc selektywną udzieloną przez państwo.
- (48) Artykuły 87 i 88 Traktatu mają zastosowanie do wszystkich produktów rolnych wymienionych w Załączniku I, objętych wspólną organizacją rynku. Działanie zakładów tłoczących, rafinujących i rozlewających oliwę z wycłoczyn z oliwek dotyczy jednego produktu objętego wspólną organizacją rynku — oliwy z oliwek. Artykuły 87 i 88 mają zatem zastosowanie do przedmiotowej pomocy.
- (49) Zgodnie z postanowieniami art. 87 ust. 1 pomoc przyznawana przez państwa lub za pośrednictwem funduszy państwowych, która w jakikolwiek sposób narusza lub grozi naruszeniem zasad konkurencji przez sprzyjanie wybranym przedsiębiorstwom lub producentom, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.
- (50) W tym wypadku pomoc udzielana beneficjentom polega na obniżeniu obciążenia, które zwykle jest finansowane z ich budżetu. Pomoc jest przyznawana przez państwo lub za pośrednictwem funduszy państwowych. Pomoc ma charakter szczególnie i selektywny w tym znaczeniu, że faworyzuje konkretne przedsiębiorstwa lub producentów — w tym przypadku są to zakłady tłoczące, rafinujące i rozlewające oliwę z wycłoczyn z oliwek.
- (51) Aby art. 87 ust. 1 Traktatu znalazł zastosowanie, pomoc musiałaby wpływać na konkurencję oraz handel między Państwami Członkowskimi. Kryterium to zakłada, że beneficjent pomocy prowadzi działalność gospodarczą. Orzecznictwo odnoszące się do tego przepisu wielokrotnie stanowi, że wymiana handlowa jest zakłócona, jeśli przedsiębiorstwo korzystające z pomocy prowadzi działalność gospodarczą w obszarze wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi. Fakt, że uzyskana pomoc wzmacnia pozycję danego przedsiębiorstwa wobec przedsiębiorstw konkurencyjnych w handlu wewnątrzspółnotowym, pozwala uznać, że wymiana handlowa jest zakłócona.
- (52) W omawianym przypadku beneficjenci prowadzą działalność gospodarczą, taką jak tłoczenie, rafinowanie i rozlewanie oliwy z oliwek będącej przedmiotem wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi. Dostawy oliwy z wycłoczyn z oliwek z Hiszpanii do Unii Europejskiej w 2000 r. osiągnęły wartość 7 160 250 EUR, podczas gdy wartość oliwy importowanej wyniosła 2 941 310 EUR⁽¹⁰⁾.
- (53) W rezultacie przedsiębiorstwa będące beneficjentami pomocy działają w sektorze, w którym panuje silna konkurencyjność. Należy zatem podkreślić, że w sektorze oliwy z oliwek istnieje duża konkurencja między producentami z różnych Państw Członkowskich, których produkty są przedmiotem wymiany wewnątrzspółnotowej. Producenci hiszpańscy w pełni uczestniczą w tej rywalizacji, dostarczając dużą ilość produktów rolnych do innych Państw Członkowskich.
- (54) W konsekwencji przedmiotowa pomoc może wpłynąć na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi, której przedmiotem jest oliwa z oliwek, co zdarza się, kiedy przyznana pomoc sprzyja podmiotom działającym w jednym z Państw Członkowskich ze szkodą dla innych Państw Członkowskich. Opisywane środki wywierają bezpośredni i natychmiastowy wpływ na koszty produkcji oliwy z wycłoczyn z oliwek w Hiszpanii. Przyczyniają się zatem do uzyskania przewagi ekonomicznej nad producentami z innych Państw Członkowskich, niemającymi dostępu do tego typu pomocy. W ten sposób naruszają lub grożą naruszeniem zasad konkurencji.
- (55) Biorąc powyższe pod uwagę, przedmiotowa pomoc powinna być uznana za pomoc państwa spełniającą kryteria przewidziane w art. 87 ust. 1 Traktatu. Zasada niezgodności ustalona w art. 87 ust. 1 przewiduje jednak wyjątki.

⁽¹⁰⁾ Źródło: Eurostat.

Artykuł 87 ust. 2 lit. b) Traktatu

- (56) Artykuł 87 ust. 2 lit. b) uznaje za zgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznawaną w celu naprawienia szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi. Hiszpania, tłumacząc zasadność przyznania pomocy, argumentowała, że jej celem było naprawienie szkód spowodowanych zdarzeniem o charakterze nadzwyczajnym.
- (57) Według Hiszpanii, chodzi o zdarzenie nadzwyczajne powstałe wskutek zawieszenia rynku, ogłoszone przez administrację hiszpańską ze względu na bezpieczeństwo żywności – dlatego może tu znaleźć zastosowanie zasada zgodności ustanowiona w art. 87 ust. 2 lit. b).
- (58) W sprawie wyjątków od zasady niezgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem, ustanowionej w art. 87 ust. 1 Traktatu, Komisja uważa, że należy przygotować ścisłą definicję pojęcia „zdarzenia nadzwyczajnego”, przedstawionego w art. 87 ust. 2 lit. b). Dotychczas Komisja uznawała za zdarzenia nadzwyczajne wojny, wewnętrzne sytuacje kryzysowe lub strajki oraz, w sposób ograniczony i zależny od ich zasięgu, katastrofy nuklearne bądź przemysłowe czy pożary, które spowodowały wielkie straty. Z powodu trudności związanej z przewidywaniem takich zdarzeń Komisja określa, czy dana pomoc jest zgodna, analizując każdy przypadek z osobna i uwzględniając zasady stosowane wcześniej w tym zakresie (pkt 11.2.1 wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym).
- (59) W analizowanym przypadku powodem przyznania pomocy jest, według władz Hiszpanii, zawieszenie rynku oliwy z wyłoczyn z oliwek, ogłoszone przez administrację hiszpańską ze względu na bezpieczeństwo żywności, po interwencji władz państwowych. Hiszpanii nie udało się jednak udowodnić, że zawieszenie rynku stanowi zdarzenie nadzwyczajne zgodnie z art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu.
- (60) Przedmiotowa pomoc nie może być zatem uznana za wyjątek przewidziany w art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu dla pomocy przeznaczonej na naprawę szkód spowodowanych przez zdarzenie nadzwyczajne.

Artykuł 87 ust. 3 Traktatu

- (61) Wyjątki przewidziane w art. 87 ust. 3 mogą zostać zastosowane jedynie wtedy, gdy Komisja ustali, że dana pomoc jest potrzebna do realizacji jednego z uwzględnionych celów. Przyznanie korzyści wynikających z tego, że wobec pomocy niespełniającej wymagań zastosowano wspomniane wyjątki, oznaczałoby nieusprawiedliwione wspólnym interesem zezwolenie na naruszenie zasad wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi oraz naruszenie zasad konkurencji i w konsekwencji spowodowałoby uzyskanie nieusprawiedliwionej przewagi przez podmioty z określonych Państw Członkowskich.

- (62) Komisja uznaje, że taka pomoc nie jest pomocą regionalną przyznawaną w celu zrealizowania nowych inwestycji lub stworzenia nowych miejsc pracy ani w celu zlikwidowania różnic w infrastrukturze między wszystkimi producentami w regionie, lecz jest pomocą dla sektora rolnego. Chodzi zatem o pomoc branżową, która powinna być oceniana zgodnie z postanowieniami art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu.
- (63) Artykuł 87 ust. 3 lit. c) Traktatu przewiduje, że za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana pomoc przeznaczona na ułatwienie rozwoju określonych branż lub regionów gospodarczych, pod warunkiem że nie zmienia ona warunków wymiany w sposób niezgodny ze wspólnym interesem.
- (64) Dostosowanie procesów produkcji do nowych norm i specyfikacji przewidzianych w zarządzeniu Urzędu Premiera z dnia 25 lipca 2001 r. jest warunkiem wymaganym od beneficjentów przedmiotowej pomocy. Oczywiście ani wartość przyznanych pożyczek objętych obniżkami, ani wartość pomocy nie jest powiązana z kosztami dostosowywania procesów produkcyjnych. W rezultacie maksymalna kwota wartości jednostkowej pożyczek przypadających na beneficjenta jest określona w zobowiązaniach wydanych przez MRRŻ za pośrednictwem Agencji ds. Oliwy z oliwek, a ustalonych na podstawie zatwierdzonej wielkości zapasów oliwy, która znajdowała się na wszystkich etapach procesu produkcji u wszystkich producentów dnia 3 lipca 2001 r., oraz ilości oliwy przekazanej do zakładów butelkowania, przeznaczonej do dystrybucji handlowej. Władze Hiszpanii nie udzieliły informacji, która wskazywałaby, że przyznana pomoc jest połączona z inwestycjami związanymi z kosztami kwalifikującymi się do pomocy, wymienionymi w dyrektywach wspólnotowych w sprawie pomocy państwa dla sektora rolnego. Ponadto, zakładając nawet, że przedmiotowa pomoc jest powiązana z inwestycjami, Hiszpania nie udzieliła żadnej informacji pozwalającej udowodnić, że przedmiotowa pomoc spełnia warunki przewidziane we wspomnianych dyrektywach.
- (65) W swoich uwagach Hiszpania odnosi się do Komunikatu Komisji w sprawie pomocy państwa w formie krótkoterminowych pożyczek o obniżonym oprocentowaniu przyznawanych sektorowi rolnemu („kredyty na zarządzanie”), nie dostarczyła jednak informacji pozwalających udowodnić, że przedmiotowa pomoc spełnia wymagania przewidziane w wymienionym komunikacie.

- (66) Pomoc ta może być przyznawana w szczególności wszystkim podmiotom gospodarczym sektora rolnego bez ograniczeń. Jeśli niektóre formy działalności lub podmioty zostaną wykluczone, Państwo Członkowskie musi udowodnić, że wszystkie przypadki wykluczenia są odpowiednio uzasadnione. Hiszpania nie przekazała żadnej informacji na ten temat. Wielkość pomocy powinna być ograniczona dokładnie do kwoty potrzebnej do zrekompensowania szkody, o której ma orzec dane Państwo Członkowskie. Hiszpania nie przekazała żadnej informacji na ten temat. W konsekwencji przedmiotowa pomoc nie spełnia zatem warunków przewidzianych w wymienionym komunikacie.

- (67) Hiszpania w piśmie z dnia 2 kwietnia 2004 r. wyjaśniła, że zawieszenie rynku z powodu alarmu sanitarnego zostało ogłoszone przez administrację hiszpańską dnia 3 lipca 2001 r. ze względu na bezpieczeństwo żywności. Producenci zostali zmuszeni do wycofania z rynku oliwy z wyciżyn z oliwek i przekazania jej do rozpakowania w celu powtórnej rafinacji, podczas której zostały usunięte wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a następnie ponownego rozlewania i etykietowania przed wprowadzeniem na rynek.
- (68) Poniesione przez producentów z tego sektora koszty związane z wycofaniem oliwy z rynku, rozpakowaniem, rafinacją, ponownym rozlewaniem i etykietowaniem były dużo większe niż wartość przyznanej pomocy.
- (69) Alarm sanitarny został ogłoszony wówczas gdy analizy przeprowadzone w trakcie różnych kontroli ujawniły wysoką zawartość wielopierścieniowych węglodorów aromatycznych w oliwie z wyciżyn, między innymi benzopirenu, uznanego przez Światową Organizację Zdrowia za substancję rakotwórczą. Ze względu na brak szczególnego orzecznictwa w tej kwestii Urzędu Premiera zatwierdziło zarządzenie ministerialne ustanawiające limity zawartości określonych wielopierścieniowych węglodorów aromatycznych w oliwie z wyciżyn z oliwek.
- (70) Komisja na ogół uznaje, że za spełnienie wymagań przewidzianych w prawodawstwie wspólnotowym lub narodowym w zakresie zagwarantowania jakości i bezpieczeństwa oliwy są odpowiedzialne określone przedsiębiorstwa. Straty poniesione wskutek przeprowadzenia rafinacji oliwy z wyciżyn z oliwek przed jej ponownym wprowadzeniem na rynek, wynikające z niespełniania obowiązujących wymogów prawnych, powinny być uznane za wchodzące w zakres ryzyka finansowego. Komisja nie mogła zatem uznać, że kwota pomocy przyznana w celu zrekompensowania poniesionych strat służy wspólnemu interesowi.
- (71) W omawianym przypadku Komisja wzięła jednak pod uwagę fakt, że do lipca 2001 r. ani prawodawstwo wspólnotowe, ani narodowe nie określiło limitu zawartości wielopierścieniowych węglodorów aromatycznych w oliwie z wyciżyn z oliwek. W tej sytuacji kontrole mające ustalić, czy w oliwie znajdowały się wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, nie były przeprowadzane w sposób rutynowy jako część zwyczajowych kontroli w tym sektorze. Fakt, że straty spowodowane przez wycofanie, rozpakowanie, powtórny rafinację, ponowne rozlewanie i etykietowanie oliwy przeznaczonej do celów handlowych poniosła większość przedsiębiorstw z tego sektora, wskazuje na to, że w tym przypadku strat nie można było wpisać w ryzyko finansowe.
- (72) Można stworzyć analogię do pkt 11.4 wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym. Zgodnie z nimi Komisja pomoc udzielaną w wysokości 100 % realnych kosztów, przyznaną na walkę z chorobami zwierząt i roślin, uznaje za część programu ustanowionego na poziomie wspólnotowym, krajowym lub regionalnym w celu przeciwdziałania, kontrolowania i zwalczania chorób. W tym celu powinny zostać opracowane przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne, umożliwiające właściwym władzom krajowym działanie na rzecz zwalczania chorób. Przedmiotem środków pomocowych mogą być jedynie choroby będące przedmiotem szczególnej troski ze strony władz państwowych, nie zaś działania, za które odpowiedzialność mogą wziąć sami rolnicy. Pomoc może mieć na celu przeciwdziałanie i/lub kompensowanie strat. W tym przypadku, gdy zaistniał problem, nie było żadnych przepisów krajowych bądź wspólnotowych. Jednak szybkie przyjęcie w lipcu 2001 r. przepisów określających limity zawartości określonych wielopierścieniowych węglodorów aromatycznych w oliwie z wyciżyn z oliwek świadczyło o zainteresowaniu władz powstałą sytuacją.
- (73) W tym kontekście Komisja zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu zatwierdziła pomoc przyznaną na zniszczenie skażonej dioksynami paszy dla zwierząt (pomoc nr NN 105/1998). Przedmiotowa pomoc ograniczała się do pokrycia kosztów transportu i zniszczenia skażonych cytrusów oraz paszy dla zwierząt w trosce o środowisko naturalne i zdrowie. Do tego czasu nie była ustalona w prawodawstwie wspólnotowym górna granica zawartości dioksyn w surowcach używanych do przygotowywania pasz dla zwierząt.
- (74) W związku z powyższym Komisja ocenia, że przedmiotowa pomoc ułatwia rozwój działalności ekonomicznej w sektorze oliwy z wyciżyn z oliwek. Ponadto pod warunkiem że poniesione przez producentów z tego sektora koszty wycofania z rynku oliwy z wyciżyn z oliwek i przekazania jej do rozpakowania w celu powtórnej rafinacji, podczas której zostały usunięte wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a następnie ponownego rozlewania i etykietowania przed umieszczeniem jej na rynku, przewyższały kwotę przyznanej pomocy, Komisja uznaje, że przyznanie pomocy nie wpłynie na zmianę warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem.

V. WNIOSKI

- (75) Komisja stwierdza, że Hiszpania przyznała przedmiotową pomoc nielegalnie, naruszając art. 88 ust. 3 Traktatu. Przyznanie pomocy było nielegalne, ponieważ udzielono jej, zanim Komisja wypowiedziała się w sprawie jej zgodności ze wspólnym rynkiem. Przedmiotowa pomoc jest jednak zgodna ze wspólnym rynkiem i może być uznana za wyjątek przewidziany w art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu jako środek przyczyniający się do rozwoju sektora,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 2

Artykuł 1

Niniejsza decyzja jest skierowana do Królestwa Hiszpanii.

Pomoc państwa przyznana zakładom tłoczącym, rafinującym i rozlewającym oliwę z wytłoczyn z oliwek, polegająca na obniżeniu oprocentowania pożyczek oraz obniżeniu kosztów zarządzania gwarancjami, przewidziana w zarządzeniu Ministerstwa Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności z dnia 14 listopada 2001 r., ustanawiającym strategię pomocy dla zakładów tłoczących, rafinujących i rozlewających oliwę z oliwek, jest zgodna ze wspólnym rynkiem.

Sporządzono w Brukseli, dnia 7 maja 2004 r.

W imieniu Komisji
Franz FISCHLER
Członek Komisji